

Пташник Богдан Йосипович
28 вересня 1937 – 22 лютого 2017

22 лютого 2017 року українська наука зазнала непоправної втрати — обірвався життєвий шлях видатного вченого у галузі диференціальних рівнянь з частинними похідними, педагога, організатора науки, громадського діяча, доктора фізико-математичних наук, професора, дійсного члена Наукового товариства імені Шевченка, член-кореспондента НАН України, завідувача відділу математичної фізики Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача НАН України, члена редколегії журналу “Математичні Студії” — Богдана Йосиповича Пташника.

Богдан Йосипович Пташник народився 28 вересня 1937 року у селищі Богородчани Богородчанського району Івано-Франківської області. У 1959 році закінчив з відзнакою фізико-математичний факультет Івано-Франківського державного педагогічного інституту. Математикою почав серйозно займатися з четвертого курсу під впливом і під керівництвом В.П. Заровного, учня відомого геометра О.С. Смогоржевського. Трудову діяльність Б. Й. Пташник розпочав у серпні 1959 року вчителем математики та виробничого навчання Росільнянської СШ Богородчанського району Івано-Франківської області. У 1961-63 роках працював асистентом кафедри математики Івано-Франківського державного педагогічного інституту. У 1963 році вступив до аспірантури в Інституті математики АН УРСР у відділ диференціальних рівнянь. Науковим керівником Б. Й. Пташника був професор В. Я. Скоробогатько, який відіграв важливу роль у формуванні Богдана Йосиповича як науковця і громадянина. Після закінчення аспірантури з 1966 по 1969 рік він працював асистентом кафедри диференціальних рівнянь Львівського державного університету імені Івана Франка (з 1969 року по 2000 рік продовжував працювати на цій кафедрі за сумісництвом). В університеті у 1968 році захистив кандидатську дисертацію “Задача Валле Пуссена та деякі крайові задачі для лінійних гіперболічних рівнянь”. З 1969 року і до останніх днів свого життя Б. Й. Пташник працював в установах Академії наук України. У 1969-1972 рр. старшим науковим співробітником Фізико-механічного Інституту АН УРСР у секторі механіки і математики, на основі якого у 1973 році утворився Львівський філіал математичної фізики Інституту математики АН України (з вересня 1978 року — Інститут прикладних проблем механіки і математики АН України). З 1982 по 1990 рік керував лабораторією неklasичних задач математичної фізики Інституту прикладних проблем механіки і математики АН України (ІППММ АН України). У 1989 році Богдан Йосипович захистив докторську дисертацію “Неklasичні крайові задачі для диференціальних рівнянь із частинними похідними” в Інституті математики АН УРСР, а у 1990 році йому присвоєно вчене звання професора. З 1990 року — завідувач відділу математичної фізики та керівник математичного сектору (а з 2000 року — голова секції теоретичних і прикладних проблем математики при Вченій раді) Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАНУ.

З 1989 року Б. Й. Пташник стає членом щойно відновленого в Україні Наукового товариства імені Шевченка, а у 2002 році його обрано академіком Академії наук вищої школи України (за рекомендацією Вченої ради Інституту прикладної математики та фундаментальних наук Національного технічного університету “Львівська політехні-

ка”). У 2003 році Б. Й. Пташника обрано член-кореспондентом НАНУ, у 2006 році — дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка. За заслуги у розвитку науки та освіти Б. Й. Пташнику було присуджено грант для вчених і викладачів Міжнародної науково-освітньої програми Міжнародного фонду “Відродження” (1998 р.), у 2003 році нагороджено Почесною грамотою Президії НАН України, а у 2007 році він стає лауреатом премії НАН України ім. М. О. Лаврентьєва. Наукові інтереси професора Б. Й. Пташника — різносторонні. Він є автором понад 200 наукових праць з теорії диференціальних рівнянь з частинними похідними, теорії гіллястих ланцюгових дробів та історії математики, а також науково-популярних статей. Б. Й. Пташник створив наукову школу з теорії умовно коректних задач для рівнянь з частинними похідними. Під його керівництвом успішно захищено 17 кандидатських і 3 докторські дисертації. Разом з учнями Б. Й. Пташник розробив оригінальні методи дослідження коректності та побудови розв’язків багатьох неklasичних задач для рівнянь та систем із частинними похідними (лінійних і слабко нелінійних) скінченного та безмежного порядків, які базуються на метричному підході до проблеми малих знаменників, а також для диференціально-операторних рівнянь. У працях Б. Й. Пташника встановлено умови існування, єдиності та неперервної залежності від правих частин рівнянь і граничних умов розв’язків задач у різних функціональних просторах, а також побудовані явні формули для розв’язків у вигляді узагальнених рядів Фур’є за системами ортогональних функцій (для лінійних рівнянь) та алгоритми знаходження наближених розв’язків (для слабко нелінійних рівнянь). На відміну від робіт інших авторів у роботах Б. Й. Пташника не тільки аксіоматично накладено умови на малі знаменники, але й доведено теореми метричного характеру про оцінки знизу малих знаменників, з яких випливає однозначна розв’язність задачі для майже всіх (за мірою Лебега) векторів, компоненти яких виражаються через параметри області, коефіцієнти рівнянь і коефіцієнти граничних умов. Своїми знаннями і досвідом професор Б. Й. Пташник щедро ділився з молоддю. Впродовж багатьох років він читав спецкурси та керував науковою роботою магістрів, аспірантів і докторантів у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника”, в Інституті прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАНУ, був професором Львівської політехніки. Багато сил і часу Б. Й. Пташник віддавав науково-організаційній роботі з координації наукових досліджень та підготовки наукових кадрів високої кваліфікації з математики у Західному регіоні України. З 2007 року він — керівник відділення фізико-технічних і математичних наук та керівник секції математики і математичного моделювання Західного наукового центру НАНУ та МОНУ. Він був одним з керівників міського семінару з диференціальних рівнянь при Львівському національному університеті ім. І. Франка, а також загальноінститутського математичного семінару та наукового семінару ім. В. Я. Скоробогатка в Інституті прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАНУ, членом редколегій багатьох математичних журналів та вісників, організатором Міжнародної математичної конференції ім. В. Я. Скоробогатка.

Ми глибоко сумуємо від невимовного болю і жалю через передчасну втрату професора Б. Й. Пташника — Доброї Людини, Видатного Вченого, Педагога, Друга та Вчителя.

Світла пам'ять про Богдана Йосиповича — вченого, невтомну в праці, чесну, чуйну та добропорядну людину назавжди залишиться у наших серцях.

А.І. Бандура, Д.І. Боднар, Б.М. Бокало, Ю.Д. Головатий, І.Й. Гуран, М.М. Зарічний, М.І. Іванчов, В.С. Ільків, П.І. Каленюк, В.М. Кирилич, Б.І. Копитко, Х.Й. Кучмінська, Г.П. Лопушанська, З.М. Нитребич, І.Я. Олексів, В.М. Поліщук, Н.П. Процах, Я.Г. Притула, О.Б. Скасків, О.Г. Сторож, М.М. Шеремета